

Bylost a minulost / Minulost a „bylost“

Chápeme-li minulost jako vše, co kdysi bylo aktuální a již pominulo, máme před sebou vlastně něco nezvládnutelného, neuchopitelného, neproniknutelného – a to nejen pro onu zřejmou bezmeznost a neohraničenost (vlastně APEIRON, AORISTON), ale také pro to, že k tomu všemu již minulému nenáleží jen to, co se uskutečnilo, ale také nezměrná rozmanitost toho, co se uskutečnit mohlo, ale neuskutečnilo. (Vždyť je běžné, že mluvíme o tom, že lze promarnit příležitost nebo šanci! A ta příležitost byla přece skutečná a bylo možno jí využít – tím se liší od „možností“, které se takovými „příležitostmi“ nikdy nestaly.) Právě proto uvedené chápání „minulosti“ je vlastně k ničemu; je to špatný, vadný „pojmem“, spíš „papojem“ či „pseudopojem“. O minulosti má smysl hovořit jen tehdy, když ji vztáhneme k něčemu (nebo k někomu) a tím ji sami omezíme a vymezíme. Toto „vztažení“ k něčemu určitému je ovšem naší záležitostí, a nemusí se krýt s tím, co „to“, k čemu onu „část“ minulého vztahujeme, se samo k tomuto (již námi omezenému a vymezenému) minulému kdysi vztáhlo resp. vztahovalo. Pokud se „to“, k čemu minulost my sami ve své interpretaci vztahujeme, dokázalo nějak vztáhnout samo k sobě, tj. pokud šlo o nějaké vnitřně sjednocené, integrované událostné dění (tedy pravou událost a případně subjekt, tj. událost, která si už svůj subjekt ustavila resp. která se tak subjektem stala), je to, k čemu z onoho již minulého se taková událost-subjekt vztáhla, její bylostí. K této její bylosti ovšem nenáleží to, k čemu se vztáhla, ale náleží k ní tento akt jejího vztažení. A tomu nemůžeme dost dobře porozumět, nepočítáme-li s tím, že toto vztažení bylo vztažením k něčemu, co nebylo jeho vlastní součástí. (To nás nutně vede k rozšířenému chápání intence a intencionality, takže se ocitáme navíc před úkolem rozlišit ono užší pojetí od tohoto širšího.)

(Písek, 070901-2.)